

Aktywność gmin na forum międzynarodowym rozpoczęła się w połowie lat 90., gdy samorządy już okrzepły w swojej działalności lokalnej i postanowiły szukać parterów zagranicą. Jak ta współpraca wygląda dzisiaj? Wnioski można wyciągnąć na podstawie ankiety przeprowadzonej przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski. Jakkolwiek badania dotyczyły jednego regionu to są one zbliżone z wynikami podobnych ankiet przeprowadzonych w innych częściach kraju.

W badaniu ankietowym na temat współpracy międzynarodowej samorządów gminnych w Małopolsce wzięło udział 89 gmin - 48,9 % wszystkich gmin w województwie małopolskim. Były to przede wszystkim gminy małe i średniej wielkości.

Skala współpracy mierzona liczbą zagranicznych partnerów pokazuje, że tylko 12 proc ma więcej niż pięciu partnerów zagranicznych, najwięcej - 44 % 1 do 2 lecz aż 22 % gmin z nikim za granicą nie współpracuje. Większość wskazywała Słowację (partnerów w tym kraju posiada 30 JST), co wynika z położenia województwa małopolskiego. Na drugim miejscu sytuują się Węgry (25), z którymi Polska ma wieloletnie tradycje dobrej współpracy. Na dalszych miejscach jest Niemiecka Republika Federalna (20) i Ukraina (19). Żadna z badanych gmin nie ma partnera w Rosji lub Białorusi. Zdecydowana większość posiada partnerów w krajach Unii Europejskiej, wśród państw pozaeuropejskich znalazły się tylko Turcja (3) oraz USA (1).

Okazuje się, żadna spośród 89 badanych gmin nie posiada odrębnego dokumentu strategicznego dotyczącego kontaktów międzynarodowych. Co więcej 72 gminy (81 %) nie posiadają zapisów dotyczących współpracy międzynarodowej w żadnych dokumentach strategicznych. Jeśli już się takie znalazły, to wymieniają przede wszystkim takie obszary współpracy międzynarodowej, jak: turystyka, kultura i oświata, promocja; tylko 9 gmin wskazuje na gospodarkę.

Aktywność na forum międzynarodowym sprowadza się głównie do oficjalnych wizyt przedstawicieli władz i instytucji lokalnych (55 JST) a także wymiany mieszkańców i wymian młodzieżowych (54 JST). Współpraca jednostek organizacyjnych gminy jest prowadzona przez 26 JST a współpraca podmiotów gospodarczych zaledwie przez 12 JST. Gminy są zdecydowanie zadowolone z efektów dotychczasowej współpracy, jednak oceniając relację kosztów ponoszonych w związku z kontaktami zagranicznymi gminy do ich rezultatów: 50 % badanych gmin oceniło tę relację jako im odpowiadającą a 37 % jako niekorzystną.

Niestety słaba skuteczność kontaktów zagranicznych ma swoje źródło w słabej organizacji tej aktywności. Zaledwie trzy spośród 89 gmin, które wzięły udział w badaniu, posiada w strukturze urzędu gminy wyodrębnione stanowisko do spraw współpracy międzynarodowej. Mniej niż połowa spośród badanych (46 %), deklaruje funkcjonowanie w ramach urzędu stanowiska, które w zakresie obowiązków posiada m.in. działania z zakresu szeroko pojętej współpracy międzynarodowej lecz nie jest to główne zadanie urzędnika.

Znamienne jest, że tylko 18 gmin spośród 89 posiada witrynę internetową w języku obcym, w większości jest to wersja angielska lub niemiecka.

W aktywności zagranicznej badanych gmin dominują kontakty kulturalne - 62 gminy (70 %). Promocję zagranicą prowadzi 48 gmin (54 %) w obszarze oświaty - 42 gminy (46 %) a w sferze turystyki - 36 gmin (40 %).

Jako trudności w rozwoju kontaktów zagranicznych gminy wskazały przede wszystkim brak środków finansowych - 79 samorządów (89 %), problemy kadrowe – 53 (60 %) a także barierę językową - 46 (52 %).

Obraz, który wyłania się z tych badań pokazuje, że chociaż gminy dostrzegają znaczenie współpracy międzynarodowej to nie potrafią wykorzystać możliwości jakie ona daje. Bariery dotyczą zarówno braku polityki rozwoju takiej współpracy na szczeblu gminy jak i całokształtu polskiej polityki zagranicznej kształtującej wizerunek Polski na arenie międzynarodowej. Z pewnością jest to obszar działania samorządów, który stwarza możliwości dużych korzyści tylko trzeba chcieć i umieć go zagospodarować.

Ankieta została przeprowadzona w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski - „Akademia Samorządowej Współpracy Międzynarodowej. Oddolna dyplomacja ekonomiczna. Diagnoza potrzeb – Zalecenia – Szkolenia – Dobre praktyki”.